Vapaa-ajattelijain liitto ry

SAATE

22.9.2026

Jäsenyhdistyksille

Hei!

Alla liittohallituksen lausunto saapuneisiin liittokokoukselle tehtyihin esityksiin. Sääntöjen mukaan esitykset ja lausunnot niihin on toimitettava jäsenyhdistyksille 30 pv ennen liittokokousta.

Ohessa myös liittohallituksen 22.9.2026 hyväksymä kertomus liittokokouskaudelta 2023–2026 sekä Vapaa-ajattelijain tavoitteet ja strategia 2026–2029-esitys.

Vapaa-ajattelijaterveisin

_____

Timo Karjalainen

pääsihteeri

p. 0505903763

Vapaa ajattelijat

Liittokokousaloite: Kristillisille pyhille vaihtoehtonimet

Suomen vuosikalenteri on lastattu kristillisillä pyhillä alkaen loppiaisesta, pääsiäisestä, helajuhlista ja juhannuksesta. Osaan niistä liittyy ihan vastenmielisiä mielikuvia maallistuneiden kannalta. Mielipiteiden tasa-arvoisesta kunnioittamisesta ei voi puhua kalenterin osalta. Kristilliset pyhät ovat tavattomassa ylipainossa. Ongelmasta ei pääse yli kuin antamalla pyhille myös maalliset nimet.

Liitto saa ryhtyä ajamaan tätä asiaa.

(Keski-Uudenmaan yhdistys, hyväksytty vuosikokouksessa 28.5.2026.)

LH vastaus:

Aloitteessa esitetään, että mm. pääsiäiselle luodaan vaihtoehtoinen nimi, joka ei ole sidoksissa uskontoon.

Sanoilla on merkitystä: parempi puhua keskustasta kuin kirkonkylästä, ja nimiäiset on mainio uudissana juhlalle joka ei ole kaste. Suomen sana joulu on mukavampi kuin englannin christmas. Uskontoon liittymättä esimerkiksi esimiesten sijaan puhutaan nykyään esihenkilöistä.

Toisaalta sanat säilyttävät kaikuja historiasta, ne ovat osa tapakulttuuria jonka luonteeseen kuuluu kerrostuminen. Esimerkiksi harva enää tekee heinäpellolla töitä, mutta heinäkuu-nimi on jäänyt. Torstai on sanana peräisin Thor-jumalasta. Vappua pidetään ylioppilaiden ja työväenliikkeen juhlana, nimi on peräisin "pyhästä" Valpurista. Uusivuosi koetaan maallisena juhlana, mutta säädetään kirkkolaissa ja tarinan mukaan on Jeesuksen ympärileikkauksen juhla.

Opetusministeri teetti selvityksen koulujen kesälomien siirrosta, ja osana tätä ehdotettiin pidempää lomaa kevään keskelle. Tällainen loma voisi hyvin korvata nykyisen pääsiäisen vaihtelevaan aikaan olevan neljän päivän vapaan. Tällä tavalla kulttuurin kerrostuminen ei varsinaisesti muuta sanaa, vaan ohittaa sen.

Liittohallitus esittää, että tämä selvitys katsotaan riittäväksi vastaukseksi aloitteeseen.

—-------

Aloite hautaustoimilain uudistamisen edistämiseksi

Aloitteen tekijä: Turun vapaa-ajattelijat ry:n hautaustyöryhmä

Aloite

Vapaa-ajattelijain liitto tavoittelee hautaustoimen siirtämistä julkiseksi palveluksi sekä hautauskulttuurin uudistamista. Tähän kuuluu tuhkauksen, uusien hautaustapojen sekä tuhkan sijoittamisen ja sirottelun monipuolistaminen myös hautausmaiden ulkopuolella.

Hautaustoimilain uudistamista tulee ajaa ennen kaikkea vainajan arvokkaan ja kunnioittavan kohtelun vuoksi. Vainajaa ei pidä joutua säilyttämään tarpeettomasti kylmäkontissa tai muussa väliaikaisratkaisussa siksi, ettei lainsäädäntö tai palvelurakenne mahdollista hänen tahtonsa, katsomuksensa ja läheisten tarpeiden mukaista hautausta saavutettavasti.

Tämä aloite ei korvaa liiton nykyistä linjaa, vaan täydentää sitä esittämällä, että uusien ekologisten ruumiinkäsittelymuotojen, kuten vesituhkauksen ja kompostointihautauksen, edellytykset selvitetään hautaustoimilain uudistamisen yhteydessä. Samalla tulee edistää helposti saavutettavia tuhkan sirottelupaikkoja, tunnustuksettomia muistopaikkoja ja katsomuksellisesti muunneltavia seremoniatiloja.

Esitys liittokokoukselle

Liittokokous päättää, että Vapaa-ajattelijain liitto:

1. täydentää nykyistä hautaustoimea koskevaa linjaansa valmistamalla kannanoton tai tavoitepaperin, jossa uusien ekologisten ruumiinkäsittelymuotojen, kuten vesituhkauksen ja kompostointihautauksen, sallimisen edellytykset arvioidaan osana hautaustoimilain uudistamista ihmisarvon, vainajan arvokkaan ja viivytyksettömän kohtelun, terveydensuojelun, ympäristönsuojelun, oikeusturvan, saavutettavuuden sekä vainajan tahdon ja katsomuksen kunnioittamisen näkökulmasta.

2. huolehtii, että samassa valmistelussa huomioidaan liiton nykyisen linjan mukaisesti tuhkan sijoittamisen ja sirottelun monipuolistaminen, kuntien helposti saavutettavat sirottelupaikat sekä tunnustuksettomat muistamisen ja muualle haudattujen muistopaikat ilman, että aloite avaa uudelleen jo hyväksyttyä tavoitetta hautaustoimen siirtämisestä julkiseksi palveluksi.

LH vastaus:

Liittohallitus kannattaa aloitetta. Aloitteen toinen, kuntia koskeva osa, soveltuu paremmin paikallisten yhdistysten kuin liiton ajamaksi.